

HRVATSKI LIST

izlazi svaki dan osim nedjelje pošte podne u Puli u nakladnoj tiskari Jos. Krmpotić, Trg Custozia 1, gdje se nalazi tiskara, uredništvo i uprava lista. Za uredništvo odgovara izdavač Josip Hain. Telefona broj 58. Broj poštanske štetionice 36.615. Preplata iznamlja 2 K 40 h mjesečno, 6 K tromjesečno, pojedini broj stane 6 halera. Oglase računati se po 20 h jednostupni petitetrad (3 mm).

Godina 1.

Pula, subota-nedjelja 4.-5. rujna 1915.

Broj 57.

Rusi uzmiču. — Nijemci prešli Njemen. — Na jugozapadnoj fronti vlada mir. — Prijestolonaslijednik u Ruskoj Poljskoj.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 3. septembra. (D. u.) Službeno izvještaj:

Rusko bojište.
U istočnoj Galiciji uzmiče neprijatelj vjula na liniji Sereta. Naše vojske proganjaju. Na državno granici sjeverno Zambica i istočno Brodja, kao i u prostoru zapadno Dubna i u Volinskom tvrđavnom okrugu izašao je neprijatelj na čitavoj fronti u boj. Naše čete navaļaju. I kod naših bojnih sila, što se bore na gornjoj Jajdi bojevi traju. Rusi su izbačeni iz nekoliko šančeva, koji su bili postavljeni na rubu močvarnih predjela.

Talijanske bojište.
Mir, koji je nastupio na jugozapadnoj bojištu trajao je uopće dalje i jučer. U širokom pogranničnom području došlo je kod magorske kolibe u najgorjem dijelu doline Val di Genoa i južno Morija do manjih okršaja, koji su svršili uzmakom neprijatelja. U prostoru Boveca i na nekim drugim mjestima primorske fronte bilo je borba topništvo i hitalima laguma. Uvečer odviše naše čete zlostuku navalu na južni dio tolimske prednosne utvrde.

Zamjenik poglavice generalnog stotera, pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 3. septembra. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno izvještaj:

Istočno bojište.
Naše konjanstvo izjurilo je jučer utvrđenu i od pjesadije zaposednutu mousu utvrdu kod Lennevandea (sjeverozapadno Friedrichstadta), te je zarobilo 350 nomaka i oteo jednu strojnu pušku. Na bojnjoj fronti sjeverozapadno i zapadno Njeme, kušali su Rusi obavustati naše napredovanje. Njihovi su se nastavljeni izlovljivo uz neobično visoke gubitke. Između kanala Augustovera i Svisloča dostignut je Njemen. Kod Grodna uspjelo je našim jurisajničim četama hitrim djelovanjem preći Njemen i nakon borba kuća zauzeti grad. 400 Rusa je zarobljeno. Slomljen je otpor neprijateljskih zalaznica na cesti

AUGUST ŠENOVA. Kanarinčeva ljubovca.

Uzlaze nekojemo ulicom u Zagrebu, opaziti čes na desnoj strani kuću vrlo kukavnu na tri sprata ne računajući sobe pod krovom. Čudna je to gradjevinca bez pravoga lika, slijepjena u razno vrijeme bez ikakve osnove, punt zakrta, takva, hodnika, visokih dimnjaka, krovica i okanaka razne veličine. Stoji tu pod krivim, raščupanim krovom kao pijana ljuleskara pod naherenim, odpranim šešrom. Nehotice ti se namiče misao, da je to granada brvana, pietera, lovača, opeka i vapna skrapa nekakov ludjak ili pijanac. Nu ne pitam, kada i kako je postala. Gospodar kuće nije ni maio mario — sad je već pokojni — za „reformatorski duh vremena“ za pravilnost sloza i arhitektoničku ljepotu i kako se već zovu sve te fraze „lucastih piscara“, koji bi htjeli, da bude savski kokosnjak, svaki kotac — da oporoste — sazidan po zakonima ljepote. Pokojni kucugospodar bijaše po svom jeziku strahovit rodočljivi, uslijed svoje trbušine neobičan flezmatik. Da ste mu rekli, da tu u rogubu vaju porušiti, da je i onako klimava i čadjava, da sve to nije nego supalj opanak, bio bi vam se ljudski nasmijao u brk.

„Šta? Porušiti?“ znao je odgovoriti kroz smijeh, lupkajući debelim prsti po trbušini, „valjda nijesam pojeo ludih gljiva. Ta kuća stoji posve dobro a

Aleksice—Svisloč. Ukupno se jučer zarobilo 3000 Rusa i oteo jedan top i 18 pušanih strojeva. U toku je borba za istup proganjajući kolona iz močvarnih uzina. U proganjajući zadobili smo Jajdolu kod Sjelca i Berezakartuse u okolici Antopola (30 km istočno Kobrina). Austro-ugarske čete prodiru južno Desubola i Dubovaje prama istoku.

Nagovor cesara i krajna na ugarsko-hrvatsko odlaslanstvo.

Beč, 2. septembra. Kako smo već javili prmo je cesar i kralj izaslanstvo ugarsko-hrvatskih zastupnika. Pri toj zgodi Njegovo je Veličanstvo držalo nagovor, koji ima za nas veliko politično značenje i sadržaje još jednom među ostalim i raz Najvišeg pripoznanja naše vjekovite odanosti i vjernosti:

„Duboko me se dira.“ istaknuo je Nj. Veličanstvo, „izraz vaše poklonosti kao ponovno sjajno očitovanje vjernosti i odanosti ugarske i hrvatske narodnosti. Jedna je od najvećih radosti Mog života, da je uspjelo uz sudjelovanje znamenitih ugarskih državnika, e se je postavio na trajne podloge blagoslovnih međusobnih rad između kruna i narodnosti, kao i između ugarske države i ostalih svojih kraljevina i država i time da se odstrane svi nesporazumi, koji su se kroz vjekove uvijek ponavljali.“

Velike su krunje sadašnjosti: „Ise nego igda prije dokazale, da je ovo djelo izmirenja i izjednačenja prošlo kroz i kroz dušu Mojih naroda a osobito onih: Moje ugarske krunje.“

Kad su naši neprijatelji, natjerani žudnjom za osvajanjem, nas napali, prihvatila je ugarska i hrvatska narodnost, osjećajući se jednom s krunom „U bratstvo najčestitiju sa ostalim Mojim narodima, na moj poziv borbu sa odvješjenom odlučnošću i potpunim naporom sila, protiv nas napadajuće premoći.“

Zanimje u zemlji svaka politička preprička! U plamt čelo na svaku zrtvu spremnog ljubavi za domovinu najviše se sve narodnosti.

S oholim veselijem vidim, kako sjaju u ovoj gorostasnoj borbi kripjivosti ugarske i hrvatske narodnosti, koje su naslijedile od svojih predja i kako se obnavlja stara

trijedi više nego vaše zidane parade sa vapnenim cvijećem.“ To vam je zlatna ruta, Kalifornija. Dok sam živ, ne ću ni klinca na njoj maknuti, ma graknati na me pikari, koliko ih volja. Ja istinabog ne bih hlio u njoj stanovati i ne treba mi toza, hvala Bogu, ali ta, kako velič, kućetina, nosi vase kamata, nego li akcije svih vasih stedionica. pa ako je i drvna, bolje je drvo, nego li papir.“

Jedno je govorio tako i meni taj trokati, drveni Krezu huhnajući po svojoj velikoj, srebrnoj baruneti, skupljajući debele usne na glup smijeh i islične obilini svoga trbuha osobitom grandecom, a ja ne hoteti dalje dosadivati njegovu „rodoljublju“, nijesam kusaio razlagati tomu cinetnu zakona ljepote i džnosti gradjanina za opću korist, to jest skloniti ga na kakovo polješanje i rekoh mu naprosto: „Z Bogom!“

Kraj toza vada mi je oko zapinjalo na toj krpurji, kadgod bih prošao kraj nje. Nasta sam se ljutio, da to ruglo stoji svejednako usred našega ljepog Zagreba, dok sa daloko u polju već dižu tvrde, čiste i ljepje ma i malene kućerice, sve plod potpuno znojne. Nesto me je mučila i radosnalost. Zlatna ruta! Kalifornija! Po čemu? Kako? V Naskoro me se nadade prilika, da zavim tu arhitekto iječki nemani u utrobu. Po svom zvanju omjerih ju od glave do pete, progladih ju „dušu i srce“. Sad razumje, zato debeli taj konzervativac svoju ogromnu gajbu smatra malom Kalifornijom. U ni-

ratna slava ovih dvaju narodnosti u njihovim junaskim djelima.

Čvrsto je Moje uvjerenje, da će Moje junake čete u savezu sa našim saveznicima izvojevati pošteni i trajno osigurani mir i da će ugarskoj državi i narodnostima u njoj udruženim, u povjesnoj uslijed sadašnje zajedničke borbe i zajedničkih žrtvama novo posevčenoj svezi sa Mojim ostalim narodima, biti dosudjen, da se nauživaju u povećanoj sili i ugledu blagoslovu mira. Uzdam se u Svenoženoga, da će kruna sv. Stjepana, koja je uzmogla da očuva mudrost i snagu predja kroz sve oluje vijekova, također sada posijee kušnja sadašnjosti novom slavom obasuta sjati budućim sretnim koljenima.

Primitae za vas dolazak i za vase blagopojčitanje Moju najradujuću hvalu i odnesite doma narodnostima izraz Mojeg iz dubine srca počituće zahvalnosti za vasu odanost i za vase junako držanje.“

Taj govor krajja slijedio je svečanost pozdrav ugarsko-hrvatskog ministar-predsjednika grofa Tisze, koji je među ostalom istaknuo slijedeće:

„Na bojnim poljanama posvećenim svjetlom zajedničkom slavom napojenim zajednički prilivenom krvlju našli smo se zajedno sa pobratimom-narodom hrvatskim. U jednako punom sjaju zasjenu ugarska i hrvatska vjernost ugarsko i hrvatsko junastvo u našoj duši. U našim djelima ponavljaju se najljepše uspomene naših bojeva bogate prošlosti. Zajedno smo u pogibeljima, koje su dolazile pred stojeća sa istoka brauili prijesto i domovinu, zajedno branimo i sada proti sjevernom gorostasu, koji prijeti, da nas shva. Zajedno stupamo pred Vase Veličanstvo, jer se osjećamo jednim ne samo u vjernosti podanika, već također u svećim čuvstvima međusobnog ocmjenjivanja, povjerenja i odanosti. Mi osjećamo, da jedan drugome pripadamo, i da obojmo u sreći kao i u nesreći istu sudbinu.“

Njemačka ofenziva.

London, 2. septembra. „Times“ javlja iz Petrograda, U vojnicima se krugovima mije, da njemačka ofenziva ne će biti prema centrumu, nego proti krlima ruske vojske, što dokazuju nastaji u pravcu na Friedrichstadt i djelovanje kod Vladimiria—Volnjskija u pravcu proti Kijeva. Nu drži se, da Kijevu ne prijeti ikakova pogibelj, posto je glavna svrha neprijatelja, da uništi rusku vojsku, što mu se dosada uvijek izjavljivalo. Rusi se čvrsto drže u području Bialostoka i Vilne, dok nije dovršen uzmak na crti Njemena.

jednoj kući našega glavnoga grada nema toliko stanovnika, koliko u ovoj; nijedna ne nosi toliko kamala, koliko ova, gorkih dakako, do Boga krvavih. Sve te komirice, izbice, sobice, svi ti čadjavi, moki, vlažni i truli zakuci puni su puncati živih ljudi. Pa kakovih! Bože moj! Nema te riječi, pod koji da strapam svu tečaj, Rečki „zuljevi“ su to ili „kurja oka“ zagrebačkoga žiteljstva. Ili bih rekao „mjehtur“ su to čovječjega drustva, Težaci, koji se ne hrane nego lukom i kuruzjakom; zakutni pisari, koji jadne klijente hvataju po ulici; protjerani činovnici, koje se hrane dogon; kolokrpe, koji spavaju na gnjiloj slami; djevojke po imenu švelje, koje su nikle iz troleza ljudstva i kojim je posten zanat preslab za život, a opet živu: brome ili jednoke dvokojne, pijarice, krojači krpaci, nažigati svetiljka — sve na pol golo, sve gladno, uvijek gladno. Puna torba djece, a pol torbe nezakosno. Pa to sred riječ glavnoga grada. Danas? Da. Ziva istina, pravavata Kalifornija. Tko si rican čistoći i redu, tko rado gledas zdrava i vesela lica, ne svrni okom. Sree bi te zabojelio. Čitavu knjigu valjalo bi napisati, da obroditi sve te biljeđe, suhojave stvarove, kojih je nemila saka sudbine bacila u tu kukavni kut; iz svakoga para bli mutnih, drjemnih, obumrlih očiju viri po jedna zalosna, liko rješiva zagonetka. Nu ja nijesam voljan pisati zapisnike ljudske bijede, niti premetati tucotešt nevolje. Dobra je tu

Ruski uzmaci.

London, 2. septembra. „Morning Post“ javlja iz Petrograda: Uznak Rusa izvadj se tako jednolično, da se ne da opaziti nista neobična. Vijest, da su Rusi povuili tvrđavu Brest i mostove, nakon što su otpremili vojnicke i druge zalike, pomirila je publiku. Boli kao kad se izvadi zub, boli da, ali brzo za tim okrene sve na bolje. Bojevi traju dalje, ali su osamljeni, bez da bi Nijemci prisilili kakvu već bitku. Očekuje se, da će borba, koju većina demokratskih zemalja ne bi mogla podneti, trajati dva do tri mjeseca gdje neprijatelj u opustošenju zemlji čeka ruska zima.

Novi sistem u Rusiji.

Manchester Guardian“ pozdravlja u uvodnom članku političku slobodu u Rusiji te veli: Reakcionarni elementi htjeli su, da Rusija sklopi mir sa demokratskim ruskim narodom. Dva su otpuštena ministra bila za poseban mir sa Njemačkom, i njemački je prijedlog bio u Petrogradu od nekih jako poduprt. Uvedenje novog sistema u Rusiji jest najteži udarac za Njemačku.

Promjena sistema u Rusiji.

Petrograd, 2. septembra. „Riječ“ zahtijeva, neka nova vlada posvema otpravi njere Maklavove. Do sada se nije nista dogodilo. „Riječ“ zahtijeva, da se provede amnestija, kao znak izmirenja između vlada i puika.

Povjerenstvo za municiju u Rusiji.

Petrograd, 2. septembra. Drzavno vijeće primilo je od Dume odobrenu zakonku osnovu, prama kojoj se utemeljio mjesovito povjerenstvo za poboljšanje vojničkih literacija, za opskrbu puika hranom i za promer. Drzavno je vijeće izrazilo želju, da budu u povjerenstvo izabrani delegati radništva i tehlike.

Prijestolonaslijednik u Poljskoj.

Beč, 2. septembra. (D. u.) Prijestolonaslijednik nadvojvoda Karlo Franjo Josip poduzeo je putovanje u zaposednutu područje Ruske Poljske. Putovao je preko Radoma i Novo-Aleksandrije, gdje je pregledao czartorski grad, u Ivanograd. Pun čuvstva, što su funkcijonari oduševljeni voljom za pomoć i stvaranje, povratio se prijestolonaslijednik dne 2. septembra natrag u Beč, da predloži Njegovom Veličanstvu izvještaj o svojim opažanjima.

Odlikovanje.

Beč, 2. septembra. Njegovo Veličanstvo je najmilostivije blagovoljelo podijeliti plemenstvo pukovniku Rajmundu Budimeru, zapovjedniku varazilinske 16. pukovnije.

malo vidjeti, sreće ni malo. Čemu da pišete razalostim sebe i vas? Ali stante! Ostajmo u loj kući! Podjite za mnoom proko uskok, klimavih stepenica u prvi, drugi i treći sprat. Naginite glavu, da ne lupite celom u čadjave stepenice. Mrak je tu i u pol dana, gotova noć. N' prsta ne bi video pred sobom, da se ovdje i ondje ne krade koji tračak kroz skulju na pol razvaljenoga krova. Pa kakva ispara! Čisto te duši. Zaboravljav vedro, plavelno nebo, svježi proljetni zrak. Sretnih li zločinaca, kojih je sud dosudio tamnicu! Bar se katkad moćno nagledati neba, nadisati zrakom, a tople jelo ili grje. Skupo li se kadšto kupuje postenje, gorka je kadšto sloboda! To vidiš ovdje, to osjećaš tu. Vi fine gospodjice citate poletno pariske grozote od Eugena Sue-a sjedeći na mekom divanu, i suza samilosti kane na knjižicu zatvorenu vezanu. Vi žalite te pariske stvarove, kojih smilostivija masta pjesnikova. Ali čitajte na pozljetnom lezu, u mutnih očju, u tim dronjem, ali vidjete biste, da ne treba po nevolji ići u Pariz, da bjeđa stanuje u vašem susjedstvu. Eno hodnika! Koracaj pomalo. Stare daske druku pod tobom, moge bi se slomiti. Eno ti makraj hodnika vrata, pokucav, unijdi! Ali! U mraku svjetlo! Sunečana zraka zablene ti oči, zeleno lice, mirisavo crtječe na prozoriču omanu te, a veselo tralilae kraj prozora zalazila ptica. O tu je čisto, svjetlo, tu možeš disati slobodno voljko, Sobica je malena, kutasta. (Dalje slijedi.)

Držanje Bugarske.

Chiasso, 2. septembra. Talijanski novinstvo, koje dosada nije ništa izvještavalo o zaključku tursko-bugarskih pregovora, počima sada biti u skrbi, nakon što je službeni list „Narodni Prava“ podao izjavu o neutralnosti Bugarske, a vlada se brani sazvati Saboranje. U konzuliji ne mogu još nikakvih vijesti, ni ipak javlja „Tribuna“ iz Soluna da službeno potvrđuje još falu, nu glasine o tome su tako precizne, da je isključeno da ne budu pregovori zaključeni. Prama vijesti „Tribune“ nesamo da će Turska dati Bugarskoj crtu do Dedeagata, nego će odstupiti skoro cijelu crtu Enos-Midija.

„Tribuna“ misli, da će radi ovoga Bugarska ostati ne samo neutralna, nego da će Turskoj pomoći i oružjem. „Corriere della Sera“ se tuži, da su bugarske namjere uvijek nejasnije, i da horizont na Balkanu uvijek više potamnjuje.

Ruski poslanik u Sofiji opozvan.

Stockholm, 3. septembra. Petrogradska „Večernja Vremja“ doznaje iz pouzdanog izvora, da će biti ruski poslanik u Sofiji, Savinski, opozvan, a na njegovu će mjesto biti imenovan prijatelj sebi orijentalnog odijeljenja ministarstva izvanjskih posala, Gulkievit. Savinski je pao u nemilost kod ruske vlade, jer nije drugo radio Sofiji, nego kartao i pio.

Bugarska i Srbija.

Budimpešta, 3. septembra. Organ Radoslavova „Narodni Prava“ izjavljuju o odgovoru Srbije ententi: „Bezumlodna potreba prisilila je Srbiju, da prizna prava Bugarske na Macedoniju. Srbi priznaju samo pravo i pitanje je, da li će srpska vojska i isprazniti Macedoniju.

Sofija, 3. septembra. Srpska štampa je kao na neki nalet počela neobitno navijati na Bugarsku. Bugarski vladin organ bavi se člankom srpskog vojničkog lista, u kojem srpski časnici prijete Bugarinu krvavim ratom, ako bi ovi htjeli pružiti ruku na Macedoniju. Ovu će se braniti protiv svakoga. Uprava srpskih željeznica obavijestila je Bugarsku da je promet preko Srbije dignut. Prama jednoj drugoj vijesti i sav je osobni promet u Srbiji obustavljen.

Srpski vojnici u Draču.

Paris, 2. septembra. (D. u.) „Temps“ javlja iz Nisa: Da se provede namjera srpske vlade, stiglo je u Drač odijeljenje srpskih vojnika, da preuzme zaštitu tamnijeg srpskog konzulata.

Srbi demantiraju.

Nis, 2. septembra. Srpski ušteri štampa javlja: Vijest, prama kojoj bi engleski poslanik dne 20. augusta prigodom posjeta kod Pašića kušao na ovoga upitivši, da pristane na bugarske zahtjeve i da je Pašić zahtijevao neka razjasnjenja u nekim točkama ententnog prijedloga, da Srbija odmah odstupi zahtijevano područje bez da se pregovori nastave, bez svakog je temelja.

Lyons, 2. septembra. „Republican“ javlja iz Nisa: Svi Srbi izmedju 18.—50. godine, koji stanuju u inozemstvu, moraju prama odredbi ratnog ministarstva odmah povratiti se u Srbiju.

Srpski kralj namjerava odstupiti.

Leipzig, 3. septembra. „Leipziger Tageblatt“ javlja, da je namjerava srpski kralj odstupiti. On je od toga odustao, kad mu je Pašić zaprijetio, da će položiti vladine poslove.

Grčki kralj primo francuskog poslanika.

Athena, 2. septembra. Kralj je dne 30. augusta za prvi put zapustio Tatou, gdje se nalazio na oporavku. Ponedjeljak — kako javlja „Agence Havas“ — primio je novog francuskog poslanika Guillemina, kojega mu je predstavio Venelicos. Kralj je bio predstavljen Guillemin i svi članovi poslanstva.

Radi vojničke obvezatnosti u Engleskoj.

London, 3. septembra. Konservativni edimburški list „Scotsman“ piše jako oštro proti gibanju radi uvedenju vojničke obvezatnosti, što je samo pokušaj neodgovornih novinara, da zbace koalicijonu vladu. Radi se samo o agitaciji, koja je započeta u Londonu, a koja ne će zahvatiti korjena u provinciji.

Nervoznost u Parizu.

Paris, 2. septembra. Pariske novine su silno uznemirene radi nepužeha dogovaranja sa balkanskim državicama. Hervé

počima nazivati Bugare u svom listu „Guerre Sociale“ kao potomke Huna, koji su isto tako barbarski kao Tureli, Austrijanci i Nijemci.

Rumunjsko ministarsko vijeće.

Beeč, 3. septembra. „Abend“ donosi cenzuriranu vijest iz Bukaresta: Utorak popodne bilo je važno ministarsko vijeće pod predsjedanjem ministarskog predsjednika Briatnu, kojemu su prisustvovali svi članovi vlade. Predmet rasprave bile su poteskoće izvoza žita i događaji u vanjskoj politici. Ministar izvanjskih posala podastro je ministarstvu svoj izjestažje, je nakon ovoga izvjestio o ponudama posebnog ruskog poslanika i o dotičnom odgovoru.

Neistinite vijesti o miru.

Stockholm, 3. septembra. „Morningpost“ brzojavljaju, da su glasovi o posebnom miru izmedju Njemačke i Rusije, koji se dovadjaju u savez sa Švedskom vladom, prisilile švedskog ministra izvanjskih posala, da izjavi e švedska vlada nije s tim u nikakom savezu.

Pegoud mrtav.

Paris, 3. septembra. Agencija Havas javlja: U tursku junačke borbe, koja je bila prvisti utokak prijepodne nad Petit Croix, nasao je slavnu smrt potporučnik Pegoud. On je bio na zrakoplovu sam navatio na njemački aeroplan te je bio pogodjen i usmrćen od njemačke kuglje. Aeroplan je pao medju francuske linije.

Opet nemiri u Portugalu.

Frankfurt n.M., 4. septembra. (D. u.) „Frankfurter Zeitung“ javlja iz Lisabona, da su se u Saltu zbilili nemiri. Državni arhiv, općinska kuća i vladina palača spaljene su. Oblasti se boje ponovno monarhistične bune.

Turska za vrijeme rata.

Iat se, kao što svud po Evropi, opaža svuda i po Turskoj, pa i u njenim najzadnjim zakucima. Gdje ne idu željeznice, idu konji e deve. Idu u dugim redovima, da ih u daleko vidis kako gegaju, a svaka nosi po dva sandučića. Nose municiju! Deve trome: — vodi ih malo magare, koje, reč bi, nije tako glupo, kako mu ime kaže.

Srižu usima, kao da znadu, da moraju biti ljudskim „magarcima.“ Deve gigaju, tamo i amo, a kada gegaju tako psuju kao iz njihova.

Na tolikim se kolima priredjuje jelo, samo što turska jela slabo čovjku idu u leht. Tek nesto joghurt što Turci zovu: lebzon. To je piće za pravo što ga piju svi vojnici, bistro i begovi, drugije od našeg mljeka. Lebzon bez kruha ne ide: a kruh je taj tanak kô hostija, inače kiselo. Troši se vrlo mnogo jaja.

Kopa se i radi na svim mjestima bliskim neprijateljskoj navali.

Željezničke se pruge bez prestanka popravljaju i upotpunjavaju. Svuda i na Galipolu i na Dardanelima, oko Carigrada, u Traciji, — a najvećma u maloj Aziji. Hiljade je radnika uvijek pri poslu.

Vlakovi, — buduć ih malo imade — dolaze i odlaze, ali uvijek puni najrazličitijih topova, — koji idu da hrane Tursku . . . Kad vlakovi krenu, ne čujes imo, nego plač tamo zavijenih Turkinjica, kojim ne vidis bijela lica, nego tek rasplakane oči . . .

Što stoje tvrdjave?

U „Ruskom Invalidu“ iznio je ruski generalmajor Buniki račun, a prenijela ga je korespondencija „Heer und Politik.“ Koliko stoje tvrdjave. Po navodu ovog ruskog generala mjernika stoji jedna mala tvrdjava 27 milijona rubalja, od toga otpada na utvrde 23 milijona, a na tvrdjavno topništvo 4 milijona. Srednje tvrdjave zapadaju 54 milijona rubalja, a od toga mora se potrošiti za tvrdjavne naprave 38 milijona rubalja, a za tvrdjavno topništvo drugih 16 milijona rubalja. Velike tvrdjave zapadaju 90 milijona rubalja, a to je utrojena plaća za poljske baterije. Jedna utvrda (fort) sa oklopnim kupulama stoji 700.000 rubalja, ako kupulna baterija ima 4 topa, a pri tome opet nije računana vrijednost topova. Jedan tvrdjavni top, koji daleko nosi, zadana sa 1000 metaka 65.000 rubalja, jedan brzometni top 18.000 rubalja i jedna kupulna baterija sa potpunom topničkom opremom okruglo i milijon rubalja. Iz ovoga se može vidjeti, kolike je silne novtane gubitke pretrpjela Rusija padom tolikih velikih, srednjih i manjih tvrdjava.

Oslobodjenje Turkinjica.

Carigradski list „Turana“ posvećuje jedan članak ratnom radu Turkinjica, te se pohvalno izrazuje prema njima i zahtijeva, da im se prošire njihova prava.

On veli: „Valja im osnovati više škole, kakvih imade i po ostaloj Evropi. Nastojanje se turskih žena sa njihovom neovisnošću mora podpirati! Ako su osobne da suraduju u ratu, onda se mora i njihovim opravdanim zahtjevima udovoljiti.“

Razne vijesti.

Uzešja kriminalnog psa. Mural Hodžić iz sela Solina, kotara lužnaskog, podnio je tamonišnji oružnički postaji prijavu, da je on na 13. p. m., na večer ovisio u susjedno obližnje selo sa svojom obitelji na sjelo, a kuću zaključao i ostavio samu. Kad se je oko 11 sati noću opet vratilo kući i htio da unijde u kuću, našao je vrata izmru podbočena. On je onda otišao na ostražnju stranu kuće sa strane bakse, gdje je bio pendžer s gvozdanim sipkama, te vidje, da je pendžer provaljen. Qdmah je znao, da je počinjena provala, pa se povučio kroz ovaj pendžer u kuću i nadje vrata izmru zastinjena, pa o odajši sve razbucano i jedan sanduk razvaljen, u kom je držao novac, a bilo je 100 K, koje je protavnik odnio.

Na tu je prijavu odmah izasao vojda postaje Plenar sa kriminalnim psom „Luxom“, da istraži čin, i to suradnu u jutro. Kad je došao tamo, dao je psu zapovijed, da traži. Pas je odmah poslusao zapovijed i slijedio trag, koji je vodio do kuće Salke Kuljajica. I tu je pas sve potrazio, ali bez uspjeha. Onda je isao po tragu, gdje je Suljajić radio i tu zaskeo na Suljajicu i stao kao bijesan latati na njega. Suljajić se dosta mirno držao i kad je bio pretraživan i kod njega se nije ništa našlo, tvrdokorno je nijekao čin. Sat postije toga opet je dana zapovijed kriminalnom psu, da ide u polje. Pas je došao tragom, koji je vodio do rijeke, pa opet natrag i dalje nikuda. Na to je postajevodniku smula misao u glavu, da je Suljajić mogao i preko rijeke preći i tamo novac sakriti, pa je opet zapovijedio „Luxu“, da ide preko vode i „Lux“ je prešao i odmah počeo kopati s onu

stranu rijeke, te zbilja donio jedan potak. To je bila kvorla Salje Suljajić i unutra ukradenih 100 K.

Kad je to vidio Salke Suljajić, primio je čin i rekao, da je bas sejan to pas i onaj, koji ga je tomu postu naučio, da više za lopova nema više sreće kod setana, a sve je mrko pogledao „Luxu“ koje je siavodobitno rezao i bjesnio na Salku Suljajicu.

Poziv pučkih uetaša. Ovu dana obavljaju se u nekojim pokrajinama Austrije stvarno od 42. do 50. godine starih muskih osoba. Potvrđene osobe imali bi nastupiti službu već 15. oktobra. Kako se iz Beča javlja učinili su se potrebni koraci, da se u pozovu pod barjak tekar 15. novembra.

Kolera. U Trstu pa je broj na kolero obojelih na 14. Zadržani dana nije nijeha bolesnik umro. Isto tako će brzo nestati i u Lavovu, kako to javlja dopisi uru iz stana ratnih dopisnika, zadnji slučaj kolere. Od 26. do 31. augusta obojelih su samo još dvije osobe.

Cijepljenje protiv kolera. Cijepljenje civilnih osoba protiv kolere započelo dne 9. o. m., od 4—6 poslije podne kod općinskog zdravstvenog odjela (zgradba gradske štetionice, trg Foro, II. kat), i to besplatno. Tko se želi cijepiti treba do ponedjeljak dne 6. o. m., za uređovnih satova. Operacija je bez svake boli, a interesu pojedinca i uopće jeste, da učinim više osobe podvrže cijepljenju.

Kinematografske predstave. Sutra — nedjelju — bit će u gradskom kazalištu kinematografske predstave u korist crvene kriza i ratne opskrbe uz posve no rasporod.

Glasba će odsada unaprijed neitjejom koncertirati od 5—6 sati navečer na određenim mjestima.

Dobrovoljni prinosi.

Za hrvatske škole u Pulii:

Naša je uprava primila te će proslijediti svrsi sljedeće prinose:

Sakupljeno na mornarsko—telegrafskoj stanici u K. . . . . (novac pripisao gosp. Franjo Mandić) . . . . . K 67.—
kao iznos darovaše: Ženerozić Paško 20 K; Burzić Andrija 10 K; po 2 K: Mandić Franjo, Peruško Mate, Peruško Ante; Žvela Marin 3 K; po 2 K: Bulić Ante, Širola Martin, Pletkos Iva, Radolović Martin, Gotina Grgo, Visković Ante, po 1 K: Karacenzij Rudolf, Halmarer Ivan, Petrić Blaž, Peruško Miro, Čučuša Valentin, Lukšić Humbert, Kivčević Rudol. Za jedan sat slobode daruje gosp. Antun Kučera . . . . . K —10

Ukupno . . . . . K 67.—

Prije iskazano . . . . . 1938.—

Sveukupno . . . . . K 2007.—

Mali oglasnik.

Iznajmljuje se odmah soba i kuhinja u lice Castropola 9. Uplatiti se kod blagajne kavane „Narodni Dom“.

Istarska Posujilnica u Tuli

Tko želi uložiti sigurno svoj novac na štednju, tko ima platiti „Posujilnici“ interes ili što na račun svog duga, tko bi htio u potrebi da digne koliko iz svog uloska kod „Posujilnice“

taj nek ide

u delavnik izmedju 6 i 7, a u nedjelju i praznik izmedju 4 i 5 sati popodne u „Narodni Dom“ (palača „Istarske Posujilnice“) na II. kat u pisarnu d.ra **L. Scallier**, odvjetnika i vojničkog branitelja.